

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER

Gemeente-zijn in de 21ste eeuw [p.6]

Gereformeerde Gemeente Wierden

In 1899 sluiten verschillende personen uit Wierden zich aan bij de Eskerk te Rijssen. Vanwege de (loop)afstand tot het kerkgebouw komen zij 's zondags op de boerderij van de familie Beverdam in hun woonplaats bijeen om een preek te lezen. In 1918 betrekken zij echter 'een lokaal om godsdienstoefeningen te houden' aan de Veen-dijk, thans Vriezenveenseweg. Dit kerkje

telt 92 zitplaatsen en krijgt pas in 1962 een consistoriekamer. Op 9 januari 1980 vindt de instituering tot zelfstandige gemeente plaats. Vanwege de vele vakantiegangers worden de kerkdiensten in de zomermaanden in de Hervormde Kerk te Hoge Hexel en de Hervormde Kapel te Wierden gehouden. De gemeente is vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 76.

12/04/2018
jaargang 96

nr **28**

De Bruidegom en de bruiloftskinderen

‘Waarom vasten de discipelen van Johannes en van de farizeeën, en Uw discipelen vasten niet?’ Deze vraag is de aanleiding tot de woorden van onze tekst.

En Jezus zeide tot hen: Kunnen ook de bruiloftskinderen vasten, terwijl de Bruidegom bij hen is? Zo langen tijd zij den Bruidegom bij zich hebben, kunnen zij niet vasten.

Markus 2:19

Tweeërlei bedoeling

Letten we er eerst eens op wie die vraag stelden. Deze zelfde vraag kwam van twee groepen van mensen. De eerste groep bestaat uit de discipelen van Johannes de Doper. Zij zijn in grote vertwijfeling gekomen. Hun meester zit in de gevangenis. Sommigen van hen zijn door de prediking van hun meester terecht gekomen bij Jezus van Nazareth, Die door Johannes aangewezen was als het Lam Gods. Zij vragen zich in vertwijfeling af: Waarom vasten wij wel en zij niet?

U proeft in deze vraag iets van het raadsel in hun hart: Wat hebben de discipelen van Jezus meer dan zij? Ze gevoelen hun gemis. De andere groep (die dezelfde vraag stelt) bestaat uit farizeeën. Maar zij bedoelen met die vraag iets heel anders. Hun vraag komt op uit afkeer van Jezus en Zijn discipelen. Dan is er in deze vraag iets bestraffends. Zij worden gedreven door een wettisch beginsel en menen dat zij met hun vasten zich aangenaam kunnen maken bij God.

Lezer(es), zo kunnen twee mensen dezelfde vraag stellen, terwijl het hart achter die vraag totaal verschillend is. Hoe is dat nu bij ons? Komen onze vragen voort uit een wettisch beginsel? Of zijn er werkelijk zieleraadsels geboren in een schuldverslagen hart?

Drieërlei gelijkenis

Christus kent de beide wortels van de vraag. Hij spreekt door middel van een korte gelijkenis. Eigenlijk zijn het drie korte gelijkenissen, die in elkaars verlengde liggen. Het gaat over een

bruiloft. De eerste gelijkenis spreekt van de bruiloftskinderen (dat zijn de vrienden van de Bruidegom), die verblijd zijn met de Bruidegom. In die toestand vasten zij niet. Dat kan ook niet. Dat zou zelfs ongepast zijn.

Eigenlijk geeft Jezus in deze korte gelijkenis aan hoe het was en hoe het nu is in het leven van Zijn discipelen. Zij hebben ook een tijd gekend van vasten. Onder de boetprediking van Johannes de Doper waren ze ontdekt aan hun zonden en schuld, aan hun Godsgemis en het toekomstige oordeel. Dat deed hen vasten, met smeking en geweene. Maar toen de bijl aan de wortel van hun levensboom gelegd was en zij voor en onder Gods recht hadden leren buigen, was aan hen het Lam Gods geopenbaard. Ze leerden Christus kennen als een Profeet, bij Wie ze onderwijs voor hun ziel kregen. Dat gaf zoveel blijdschap dat zij nu niet hoeven te vasten. Het oude is voorbijgegaan en het nieuwe is gekomen. Geliefde lezer(es), kennen wij zielsbevindelijk ook iets van dit onderwijs?

Maar Jezus spreekt ook van een kleet. We kunnen hier denken aan kleding voor de bruiloft. Als een vrouw een oud kleedingstuk wil opknappen en ze doet op dat oude kleet een nieuw stuk kleet, dan zal het gehele kleet uiteindelijk scheuren. De eenvoudige les is: het oude en het nieuwe gaan niet samen. Dat wat voorbijgegaan is, komt niet terug. De toestand waarin de discipelen van Jezus nu mogen verkeren is zodanig, dat zij nu niet terug kunnen naar de tijd dat zij klaagden en vastten.

Maar ligt er in deze gelijkenis ook niet een andere les! Het kleet dat Christus voor Zijn discipelen bereid is een geheel nieuw kleet. Dat zal nooit kunnen samengaan met de voden van hun oude kleet. Dát wordt toch geleerd op de leerschool van genade? Mijn oude kleet vol van eigenge-rechtigheid moet af. Dat kan nooit samengaan met het zuivere kleet van Christus' gerechtigheid. Daartoe moet ik ontkleed worden. Die les zullen de discipelen van Jezus in de toekomst gaan leren.

ds. B. J. van Boven,
De Valk-Wekerom

In dit nummer

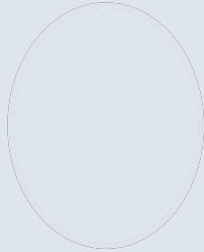
4 Commentaar: Er mag veel, maar toch

6 Gemeente-zijn in de 21ste eeuw [1]

20 En hij was malende

- 2 De Bruidegom en de bruiloftskinderen
- 3 De aanspraak in het Gebed des Heeren [15]
- 5 'Er is een schat in verborgen'
- 7 Dichterbij Dordt
- 8 Rechtaardig door het geloof [4]
- 9 In goede orde: Kerkelijke vergaderingen
- 10 Jeugdtribiek
- 11 Boeknieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

De eerste bede in het Gebed des Heeren [15]

Thomas Watson

Jezus spreekt ook over wijn en een wijnzak. Dat hoort ook bij een bruiloft. In die tijd werd de wijn in een leren zak bewaard. Maar als nieuwe wijn in een oude lederen zak wordt gedaan, dan zal de wijnzak barsten en de wijn verloren gaan. Opnieuw de les: het oude en het nieuwe gaan niet samen. De wijn is het beeld van verkwikking en blijdschap. Als de Bruidegom Zijn volk verwaardigt te komen in het wijnhuis, dan is de liefde de banier over hen. Dat zouden ze in de tijd van klagen en wenen over de zonden niet hebben kunnen dragen. Maar nu ze in Hem verblijd mogen zijn, kunnen ze in hun vroegere zielsgesteldheid niet meer terug komen.

Kennen wij iets van de droefheid naar God? Kennen wij ook iets van de hartelijke vreugde in God door Christus?

Enerlei onderwijs

In vers 20 krijgen de discipelen van Jezus nader onderwijs. Want de dagen zullen komen dat zij weer zullen vasten. Dit is een aangrijpende voorzegging. De Bruidegom zal immers bij Zijn discipelen niet blijven. Hij zal de wil van Zijn Vader volbrengen en daarom in een weg van bitter lijden de kruisdood gaan sterven. Zo zal Zijn Vader verheerlijkt worden en zal Zijn bruid gekocht worden door Zijn dierbaar bloed. Maar hoe zullen Zijn discipelen daar persoonlijk deel aan krijgen? In een weg die ze niet geweten hebben. Een weg van vasten. Een weg waarin ze zichzelf zullen tegenvallen. Ze zullen Hem allen verlaten, één van hen zal Hem zelfs verloochenen. Ze zullen leren dat ze vijanden van vrije genade zijn. En dat alleen vijanden met God verzoend worden.

Zie, daar zal Petrus straks naar buiten gaan, bitterlijk wenend: vastend. Zie, daar zullen de discipelen zitten, achter gesloten deuren: vastend. Dat zal de weg zijn waarin Hij hen zal leren hoe ze op rechtsgronden met God verzoend worden en in Gods gemeenschap teruggebracht worden. Hoe noodzakelijk is en blijft dit onderwijs voor de ware discipel. Tot welke discipelengroep behoren wij, geliefde lezer(es)?

'Uw Naam worde geheiligd'

C. Wanneer kan men zeggen dat wij Gods Naam heiligen? (vervolg)

9. Wij heiligen Gods Naam als wij de eer van Zijn Naam stellen boven de zaken die ons het liefst zijn.

a. Wij stellen dan de eer van Gods Naam boven onze eigen goede naam. De heiligen zijn vanouds gewillig geweest smaadheid te verduren om de eer van God. 'Want om Uwentwil draag ik versmaadheid' (Ps. 69:8). Het was David om het even welke smaad hij moest verduren, als Gods Naam er maar niet door zou lijden. De profeet Elia heeft men spottend wel 'de harige profeet' genoemd; de profeet Jesaja 'de lastdrager' en Zefánja 'de bittere profeet', maar zij hebben die verwijten als een kroon om hun hoofd gewonden.

De eer van Gods Naam was hun dierbaarder dan hun eigen eer. Mozes achtte de versmaadheid van Christus grotere rijkdom dan de schatten van Egypte (Hebr. 11:26). De apostelen gingen heen, verblijd zijnde dat zij waren waardig geacht om de Naam van Christus smaadheid te lijden, dat zij in zoverre begenadigd werden om onteerd te worden om de Naam van Christus (Hand. 5:41). Wij heiligen Gods Naam als wij tevreden zijn dat onze naam verdonkerd wordt en dat Zijn Naam des te meer moge schitteren.

b. Als we de eer van Gods Naam stellen boven onze wereldse voordelen en belangen. 'Wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd' (Matth. 19:27). Als deze twee, God en ons bezit, in het geding komen, zouden we liever ons bezit moeten loslaten dan Gods liefde en gunst. Zo deed de edele markies van Vico afstand van een prachtig landgoed, terwijl hij deze woorden sprak: 'Laat hun geld met hen vergaan, die al het goud en zilver in de wereld van meer waarde achten dan één uur gemeenschap met Jezus Christus'.

c. Als we de eer van Gods Naam stellen boven ons eigen leven. 'Want om Uwentwil worden wij den gansen dag gedood' (Rom. 8:36). De eer die men Gods Naam toebrenkt, komt niet doordat men Hem uitwendig eerbetoon toebrenkt, zoals wij bij koningen doen, maar die komt langs een andere weg, namelijk door het lijden van Zijn volk. Als de wereld ziet hoezeer Zijn volk Hem liefheeft, dat men zelfs in Zijn dienst wenst te sterven, dan verhoogt en eert men Zijn Naam. Gods kroon bloeit op uit de as van Zijn martelaren. Kerkvader Basilius heeft het over een maagd, die tot de vuurdood was veroordeeld en die, nadat haar het leven en haar bezit was aangeboden als zij voor de afgod wilde knielen, antwoordde: 'Weg leven en geld, welkom Christus'. Als de eer van God ons het zwaarste weegt en wij gewillig zijn liever alles te verliezen dan dat Gods Naam schade zou lijden, dan heiligen we Gods Naam in hoge mate.

(wordt vervolgd)

Uit: "Het Gebed des Heeren" van Thomas Watson (uitg. Gebr. Koster, Barneveld, 1999).

Er mag veel, maar toch...

Er mag veel in ons land. Veel te veel eigenlijk. De vrijheid van meningsuiting staat hoog genoteerd. Maar wie ten aanzien van homoseksualiteit tegen de hoofdstroom in wil gaan, moet wel rekenen op reacties die fel afwijzend zijn. Die krijgt met name via sociale media een hoop bagger over zich heen.

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Dat was ook het geval toen het Reformatorisch Dagblad eind maart bij de krant een flyer verspreidde in het kader van de campagne Gezin in Gevaar. Die actie was opgezet door de rooms-katholieke Stichting Civitas Christiana. Zij richtte zich tegen aanstootgevende reclame van het kledingconcern Suitsupply waarop twee zoenende mannen te zien waren. Het ging duidelijk om een homoseksuele relatie. Ook in het verleden waren de reclamecampagnes van dit bedrijf vaak ergerlijk en zedeloos.

Petitie

Wekenlang was op zo'n 5000 plaatsen in Nederland de reclame met zoenende mannen te zien. Dat riep allerlei protesten op. Soms werden zelfs abri's met de betreffende poster vernield. Behalve door strenge protestanten en strenge rooms-katholieken worden de homoseksuele praktijken ook door veel moslims afgewezen. Gewelddadige acties zouden weleens uit die kring afkomstig kunnen zijn. De flyer van de actie Gezin in Gevaar riep op om een petitie te tekenen waarin de betreffende firma werd gevraagd te stoppen met zijn reclamecampagnes 'met vulgaire erotiek' en die in overeenstemming te brengen 'met algemeen aanvaarde normen van openbare eerbaarheid'. Ook wie die actie niet zo nodig vindt, zou daar begrip voor kunnen hebben, of althans

ruimte voor moeten laten. De werkelijkheid was helaas anders. Het RD kreeg een stroom van kritiek te verwerken, hoewel die krant slechts als bezorger had gediend. Van advertenties en ook van dergelijke bijvoegsels geldt dat die buiten de verantwoordelijkheid van de redactie vallen. Wel zal een krant, en zeker een krant met een uitgesproken identiteit, advertenties en bijsluiters weigeren die duidelijk ingaan tegen de waarden en normen die zij wil uitdragen.

Als je weet dat bepaalde dingen heel gevoelig liggen, is het noodzakelijk om je woorden goed te overwegen, ja te bidden dat God ons de woorden in de mond zal leggen, die we te spreken hebben.

Haatzaaiend

In de reacties werd gesproken van een lasterlijk en haatzaaiend pamflet. Men had gedacht dat de strijd voor gelijkheid van hetero's en homo's in ons land toch wel gestreden was. Juist christenen zouden zich moeten inzetten voor tolerantie en naastenliefde, zo stelde iemand. Dat is wel

een erg eenzijdig beeld van het christelijk geloof. Zelfs minister Van Engelshoven (D66) mengde zich in de discussie, uiteraard tegen de omstreden flyer. Meer dan 5.000 euro werd ingezameld voor een tegenadvertentie in het RD, die de lezers duidelijk zou moeten maken dat een homoseksuele relatie heel normaal is. Waar komt het volgens de critici dus op neer? Dat je dergelijke homo-erotische posters gewoon moet accepteren, ook al is er sprake van ongevraagde confrontatie in de publieke ruimte. Als je daar bezwaar tegen maakt, dan roept dat veel verzet en vaak ook agressie op. Reken in ieder geval op tal van hatelijke reacties. Ook al belijdt men met de mond de vrijheid van meningsuiting. Het wordt je hoogst kwalijk genomen wanneer je, op een beschaafde en rustige manier, je principiële bezwaren kenbaar maakt en ook anderen aanspoort om dat te doen. Mensen voelen zich dan gekwetst. Men vindt dat niet respectvol.

Omkering

Dat is inderdaad een omkering van waarden. Wat goed is, wordt kwaad genoemd en wat kwaad is, wat de Bijbel dus zonder meer kwaad noemt, daar mag niets meer van gezegd worden. Zeker niet in het openbaar. Als je weet dat bepaalde dingen heel gevoelig liggen, is het noodzakelijk om je woorden goed te overwegen, ja te bidden dat God ons de woorden in de mond zal leggen, die we te spreken hebben. Bij hatelijke reacties moeten we toch vriendelijk blijven. Maar niet opzij gaan. Niet zwijgen als we geroepen worden om van de waarheid getuigenis te geven. De boodschap niet zodanig verpakken en aanpassen dat er weinig meer van over blijft. Dat niemand er meer aanstoot aan kan nemen. Maar ook geldt dat het hart van een wijze, tijd en wijze zal weten (Pred. 8:5). Daarbij moeten we zien te voorkomen dat de indruk wordt gewekt of bestendigd dat mensen en kerken van gereformeerde signatuur zich vooral verzetten tegen homoseksuele praktijken. Alsof dat de zonde bij uitstek is. Er is met de mens veel meer aan de hand. Het kwaad zit veel dieper. God eist 'dat ook de minste lust of gedachte tegen enig gebod Gods in ons hart nimmermeer kome' (Heid. Cat. Vr. 113). Maar 'het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde' (1 Joh. 1:7). Gezegend wie met Paulus mag belijden dat hij de voornaamste van de zondaren is geworden (1 Tim. 1:15).

'Er is een schat in verborgen'

'Is iemand onder u in lijden? Dat hij bidde'. Betere raad aan mensen in moeite en verdriet dan dit advies van Jakobus is er niet. Wat ook weleens helpen wil, is het lezen van een boek van Boston: "Het kromme in het levenslot". We bladeren het boek eens door, in vier artikelen.

J. van 't Hul,
Lieren

Thomas Boston en zijn vrouw kregen tien kinderen, van wie er zes op zeer jonge leeftijd stierven. Boston heeft ze zelf begraven, alle zes.

De Schotse predikant Thomas Boston (1676-1732) wist wat lijden was, wat krommingen in het leven waren. Hij was, wat wij nu noemen, met recht een ervaringsdeskundige. Het ging hem niet alle dagen voor de wind. Zijn zorgen waren groot, zijn tegenspoeden vele.

Zomaar een paar dingen uit zijn leven: Boston ging gebukt onder grote kerkelijke verdeeldheid waarbij hij veel vijandschap ontmoette tegen de leer van vrije genade die hij met volle overtuiging op de kansel bracht. De onkunde en de onverschilligheid in zijn gemeente Ettrick waren groot. Velen leefden in openbare goddeloosheid en naar het goeddunken van hun eigen hart. Door al die dingen had Boston jarenlang geen vrijmoedigheid in zijn gemeente het Heilig Avondmaal te bedienen. Zelf had Boston een zwakke gezondheid

en een zwak zenuwgestel, waarvoor in die dagen geen enkele behandeling was. 'Ik moet mijn predikambt waarnemen in veel zwakheid', schrijft hij. 'De aanvallen van niersteen keren gedurig terug. Ik word geregeld gekweld met kiespijn. Soms staat mijn hoofd te schudden en beven mijn benen. Vaak ben ik bevreesd dat ik door een verlamming zal neerstorten, waardoor ik aan het ziekbed zal worden gekluisterd of zal worden afgelost van mijn post'.

Zware depressies

Ook in zijn gezinsleven kende hij vele zorgen. Zijn vrouw, Katharine Brown, leed een groot deel van haar leven aan zware depressies, waar geen medicatie of enige vorm van therapie voor was. Soms moest ze worden opgesloten in een apart vertrek van de pastorie. Boston schreef daarover: 'Gedurende jaren heeft zij zichzelf onder

de doden gerekend als de verslagenen die in het graf liggen, neergebogen onder ziekte en zwakheid naar het lichaam, en gekweld door verzoeking des satans naar de ziel. Maar zij is velen tot een wonder geweest, daar de Heere haar bij tijden opmerkelijke bezoeken heeft gebracht in haar gevangenis'.

Samen kregen ze tien kinderen, van wie er zes op zeer jonge leeftijd stierven. Thomas Boston heeft ze zelf begraven, alle zes, Katharine, Robert, Ebenezer, nog een Ebenezer, Thomas en opnieuw een Katharine. Hij wist heus hoeveel verdriet er in iemands hart en leven kan zijn.

Thomas en Katherine Boston hadden een zwaar leven. Ze meenden soms 'met ons gebroken schip in het gezicht van de kust te zijn, en ik was dan als iemand, die zijn armen voorwaarts strekte, roepende: 'Help ons voorwaarts!' Doch zie, een weinig daarna werden wij in de storm teruggeslagen in de grote oceaan en verloren de kust weer uit het gezicht'.

Maar de grote Kapitein was aan boord. De God aller genade was met hen: 'Ik verheugde mij, toen de roede werd gezonden, dat mijn God in Zijn goedheid mij niet had vergeten'. Hij had 'een lieflijk gezicht op de Heere Jezus, als de Bedienaar van het verbond en een bekwame Stuurman om ons door diepe wateren te sturen'.

Twintigste druk

Aan het einde van zijn leven schreef Boston een boek over het lijden van de mens: "The Crook in the Lot". Het werd één van zijn bekendste boeken. In 1922 verscheen het voor het eerst in het Nederlands, in een vertaling van de hervormde dorpspredikant ds. IJme Doornveld: "Het kromme in het levenslot". Naar dit boek is blijvend vraag. In 2017 verscheen zelfs de twintigste druk (uitg. Den Hertog, Houten). Ds. Doornveld schreef in de eerste Nederlandse editie van 1922 ook een Voorwoord, met onder meer deze zinnen: 'In dit boekje ziet ge geen schoon gemaskerde wereld, maar het menselijk leven, zoals het werkelijk is in het licht van Gods Woord. En het kostelijke wordt van het snode treffelijk gescheiden! Gevoelt ge u ongelukkig door een of andere omstandigheid in uw leven? Is de zonde u tot een last geworden? Gaat ge gebukt onder de gevolgen der zonde? Kent ge huiselijk leed? Ondervindt ge tegenwerking? Hebt ge een kruis waarover ge met de mensen niet kunt spreken? Neem in een rustig uurtje biddend dit boekje ter hand, lees, herlees, bestudeer het, er is een schat in verborgen!'

(wordt vervolgd)

Is er zicht op werk van de Heere in zondaarsharten en zijn er kandidaten voor ambtsdragers? Dan pas kan overgegaan worden tot instituering van een gemeente.

Gemeente-zijn in de 21ste eeuw [1]

Er zijn veel krachten werkzaam die gemeenten uit elkaar dreigen te drijven. Het is goed ons hierop te bezinnen om het tegenovergestelde te zoeken: om de gemeente als een gemeenschap te ervaren. Om dit te bevorderen, heb ik tien stellingen uitgewerkt, die ik eerder besprak bij het gemeentebijbeljaar in Poortugaal. Ze worden in vijf artikelen gepubliceerd.

ds. C.J. Meeuse,
Arnhemuiden

tezamen gevoegd en verenigd is in eenzelfde Geest'.

Dit werk van Christus begon direct na de zondeval. Genesis 4:26 spreekt over de dagen van Enos en over het aanroepen van de Naam des Heeren. Daarvan zeggen onze kanttekenaren: 'Dat is: toen begonnen de rechte kinderen Gods zich van de anderen af te sonderen, en noemden zich het volk of de kinderen Gods'. Dit afzonderen en bijeenkomen gebeurt later in het Oude Testament onder de naam 'kahal', de gemeenschap van het Joodse volk, dat samengeroepen wordt. In het Nieuwe Testament is sprake van de 'ekklesia', waarbij een grondwoord gebruikt wordt dat wijst naar een uit de wereld geroepen worden. De twee aspecten van het geroepen worden en het samenkomen zien we steeds terugkomen.

1. Een gemeente van Christus kan er alleen zijn door Zijn werk.

In de Handelingen der Apostelen lezen we hoe er gemeenten werden gesticht. Het moet opvallen hoe de Heilige Geest hierbij werkzaam was. Het ging niet over mensenwerk, maar over een werk van God de Heilige Geest Die Christus verheerlijkt.

In onze tijd, waarin veel kerkelijk leven kwijnt, horen we van de benoeming van kerkwerkers, gemeentestichters of kerkplanters, of welke naam men, naast de bestaande ambten, ook bedenkt. Laat het besef toch blijven dat Christus door Woord en Geest Zijn kerk verzamelt en dat wij niet zomaar een kerk kunnen plan-

ten of een gemeente stichten.

In de Latijnse tekst van onze geloofsbelijdenis worden de woorden 'congregatie' en 'coetus' gebruikt, verzameling en vergadering. Christus' werk gaat vooraf in de bekeering van zondaren. Zij die door Hem verzameld worden, zullen gaan vergaderen.

In Zondag 21 van onze Heidelbergse Catechismus belijden wij 'dat de Zone Gods uit het ganse menselijke geslacht zich een gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren, door Zijn Geest en Woord, in eigheid des waren geloofs, van den beginne der wereld tot aan het einde, vergadert, beschermt en onderhoudt'. Het gaat over Zijn werk. Artikel 27 van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis zegt dat de Kerk 'door God bewaard' wordt en 'met hart en wil

In zendingssituaties is er zo ook eerst sprake van prediking. We zien uit naar bekeerlingen, die er alleen kunnen zijn door het werk van de Heilige Geest, Die de roepstem van Christus in het hart kracht kan geven. Duidelijk beschrijft de Amerikaanse apologet Cotton Mather in zijn magistrale werk "The great Works of Christ in America" hoe de puriteinen die Engeland ontvlucht waren in de tijd van Hooker en Sheppard in Amerika pas gemeenten stichtten als er genoeg oprechte kinderen Gods waren en men in de ambten kon voorzien. Een classis kon daarna tot instituering overgaan. Voor ons betekent dit bij evangelisatiewerk, op het zendingsveld en bij het werk

onder Israël dat we ook eerst uitzien naar vruchten op de prediking. Is er zicht op werk van de Heere in zondaarsharten en zijn er kandidaten voor ambtsdragers? Dan pas kan overgegaan worden tot instituering van een gemeente.

Als we belijden dat Christus Zijn Kerk bijeenbrengt, dan moeten we wel heel beducht zijn voor kerkscheuringen of het verlaten van een gemeente, bijzonder als we daarbij kinderen Gods verlaten. Veel scheuringen vinden plaats om mensen. Laten we beducht zijn voor eigen eer en mensenwerk.

2. De gemeente van Christus moet tot openbaring komen, zelfs als er vervolgingen zijn.

Christus spreekt over het zichtbaar worden van Zijn werk als 'een stad op een berg', of 'een licht op een kandelaar' (Matth. 5:14 en 15; Luk. 8:16). De toepassing geldt zowel in het persoonlijke leven alsook voor de gemeente. Christenen verschuilen zich teveel. Het christendom wordt uit de steden verdreven. Men wil de kerk en de godsdienst vaak weren uit het publieke leven. We moeten ons dan ook inspannen om als christenen zichtbaar en hoorbaar aanwezig te zijn.

In onze geloofsbelijdenis wordt in artikel 27 ook gesproken over het woeden van de hele wereld tegen de Kerk en dat ze in tijden van vervolgingen 'sommigen een tijdlang zeer klein en als tot niet schijnt gekomen te zijn in de ogen der mensen'.

Maar dan gaat het over overmacht. In onze tijd ben je bang dat de kerk onzichtbaar dreigt te worden door een ongeoorloofd opgaan in de wereld.

In ons land is het niet nodig om je christen-zijn te verbergen. Een oprecht christelijk leven zal herkenbaar zijn. Van zo'n leven kan veel uitgaan, schreef Petrus (1 Petr. 3:1). En de Heere Jezus heeft zelfs gezegd: 'Een iegelijk dan die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is. Maar zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is' (Matth. 10:32, 33).

(wordt vervolgd)

RUBRIEK DICHTERBIJ DORDT [12]

Naar Dordt uitgenodigd

400 JAAR - SYNODE VAN DORDRECHT

Uit de voorrede van de DL: en de Nederlandse overheden 'hebben een synode uit al de provinciën van hun gebied door hun autoriteit naar Dordrecht bijeengeroepen, nadat zij daartoe tevoren verzocht en door gunst van de grootmachtigste koning Jacobus, koning van Groot-Brittannië, enz. en der doorluchtige prinsen, doorluchtige graven en machtige republieken verworven hadden vele voortreffelijke godgeleerde mannen, opdat door algemeen oordeel van zovele theologanten der Geformeerde Kerk de leringen van Arminius en zijn navolgers in een zo vermaarde synode rijpelijk zouden worden onderzocht en alleen uit Gods Woord geoordeeld, de ware leer bevestigd, de valse verworpen, en de Nederlandse Kerken eendracht, vrede en rust door Gods zegen wedergebracht. Over deze weldaad Gods is het, dat de Nederlandse Kerken zich verheugen en de getrouwe ontfermingen haars Zaligmakers ootmoediglijk bekennen en dankbaar roemen.'

We beginnen met de laatste regels: er is blijdschap in de kerk van Nederland over 'deze weldaad Gods'. Hierin wordt gezien en ootmoedig beleden 'de getrouwe ontfermingen van haar Zaligmaker'. In erkentelijkheid wordt hieraan uitdrukking gegeven. De Heere is zo goed, want de belofte van Matthéüs 28:20 blijkt toch weer in vervulling te gaan. Deze tekst is als een gouden draad die door heel deze Voorrede loopt. Iedere keer komt men hier weer op terug: de genadige tegenwoordigheid van de Middelaar met de Zijnen, zelfs in de donkerste dagen. Deze weldaad Gods en deze ontfermingen van Christus ziet men in twee zaken, zoals we eerder zagen: Gods hand Die overheden bestuurt en het bijeenkomen van een synode als genees-

middel tegen kerkelijke kwalen. Over deze twee bewijzen van Gods trouw in Christus Jezus gaat het in dit gedeelte. We hoorden de vorige keer over Gods hand in de neiging van de harten van Nederlandse overheden, inclusief prins Maurits. Zij nemen het initiatief om de synode in Dordrecht bijeen te roepen. Voor het eerst wordt hier de naam van 'Dordrecht' genoemd. Voor dit bijeenroepen van zo'n belangrijke kerkvergadering kwam heel wat kijken. Uit al de zeven provincies moesten de afgevaardigden komen. Een nationale synode moest het immers zijn.

Maar gezien het grote belang van Gods waarheid moest alles internationaal gezag krijgen. Met respect wordt daarom de bemiddeling van de Britse koning Jacobus (regerend 1603-1625) en genoemd en andere politieke gezagsdragers uit Europa. Hun hart werd geneigd om achtenswaardige en deskundige theologen naar Dordt te sturen. De werkwijze tijdens de synodevergadering wordt duidelijk door de overheid voorgeschreven: eerst grondig onderzoeken, alleen maar naar Gods Woord oordelen, vervolgens positief de ware leer bevestigen en dan verdedigend de valse leer bestrijden.

Wanneer je nu kijkt naar de verschillende hoofdstukken van de Leerregels, dan zie dat dit ook precies zo is uitgevoerd. In elk hoofdstuk eerst 'de rechtzinnige leer verklaard zijnde...'. Daarna pas 'verwerpt de synode de dwalingen dergenen die leren...'. Dat was dus de opdracht van de overheid, die het geheel organiseerde en ook bekostigde. Ook al is dit niet naar het gereformeerde kerkrecht, toch zien onze vaders hierin Gods leiding en zorg. Een weldaad van God, een bewijs van de ontferming van de Zaligmaker. Zullen wij het dan anders duiden?

v. A.

Rechtvaardig door het geloof [4]

J.H. Madern,
Bergambacht

De zondaar beeft en siddert voor zijn Rechter.
De aanklagers beschuldigen hem en brengen hem als
een Mefiboseth aan Gods voeten.

Comrie en Holtius bespreken het schrijven van
het Examen van het ontwerp van tolerantie.

Illustratie: uitg. Den Hertog, Houten

'God wil het vonnis alleen
maar op goede gronden
uitspreken'. Daarom gaat de
Heilige Geest door met de
aanklagers toe te laten in de
ziel van de mens.

Waarom is die zielsverbrijzelende werking van Gods Geest zo nodig? Comrie: 'Dat is noodzakelijk om de zondaar tot een zieke te maken voor de grote Medicijnmeester Christus'. Door deze ontdekkende werking van Gods wet wordt de Heilige Geest in de ziel van een mens een Geest van dienstbaarheid tot vreze (Rom. 8:15). De Heilige Geest zorgt dat deze ervaringen niet overgaan of minder worden en wanneer er 'enige tussenpozen zijn, wekt Hij het opnieuw zó op dat de ziel van al de dingen om haar heen afgedreven wordt om tot God te gaan en te roepen: 'Het is buiten hoop'. Comrie wijst hierbij op de ervaringen die David beschrijft in Psalm 38:9: 'Ik brul van het geruis mijns harten'. Kanttekening 13 wijst op het woelen van het onrustige hart. Zo tekent Comrie de levend gemaakte en ontdekte zondaar die in zijn geweten voor zijn Rechter staat. Zo gaat hij over de wereld, zoekend, zuchtend, bedelend, worstelend, biddend, lezend. Soms is er verademing wanneer zijn toestand verklaard wordt in Gods huis of onder het lezen van Gods Woord of onder het gebed. Dan leeft de hoop even op. Zou er dan toch wetenschap zijn bij de Allerhoogste?

Ware zielsvernederings

Door deze ontdekkingen vreest de levend gemaakte zondaar dat hij zich bedrogen heeft en toch verloren zal gaan. Hij vindt geen gerechtigheid en heiligheid die voor God kunnen bestaan. Hij zoekt ook nog steeds op de verkeerde plaats, in het verbroken werkverbond. God zal hem echter leren dat de deur van het werkverbond gesloten is en Hij zal hem wijzen op de geopende Deur van het genadeverbond.

Hoe diep moet het gaan voordat de zondaar tot Christus vlucht? Leerde Comrie deze diepe zielsvernederings als een onmisbare voorwaarde om tot Christus te mogen komen? Nee, hij leerde het als de noodzakelijke weg, de toeleidende weg tot de Middelaar.

Wanneer hij in zijn verklaring van Zondag 5 de zielsvernederings uit Zondag 2 t/m 4 heeft samengevat, sluit hij af met de woorden: 'Komen wij zo ver niet, dan zijn wij nooit verootmoedigd maar dan is de zondige eigenliefde in haar volle heerschappij'. Comrie laat er direct op volgen: 'En bemerk wel dat wij niet zeggen dat het evenveel is of wij zalig worden of niet; en dat wij also gewillig de verdoemenis als de zaligheid kiezen; God bewaar ons voor zulk een stelling!'

Sommige puriteinen gingen wel zover, maar Comrie niet. Hij bedoelt de zielsvernederings die David beschrijft in Psalm 51. Hij billijkt daar Gods oordeel.

De wet en ons geweten

Comrie zegt zo treffend: 'God wil het vonnis alleen maar op goede gronden uitspreken'. Daarom gaat de Heilige Geest door met de aanklagers toe te laten in de ziel van de mens. Comrie noemt als eerste aanklager de wet. Hij wijst op de woorden van Christus in Johannes 5:45: 'Die u verklaagt is Mozes'. Denk maar aan Zondag 2 en Romeinen 3:20: 'Want door de wet is de kennis der zonde'. Comrie: 'De wet neemt als aanklager alle uitvluchten weg en toont de nietigheid aan van alle eigengerechtigheid van de zondaar om geheel of ten dele te kunnen voldoen'.

We denken weer aan Saulus van Tarsen in de straat de Rechte. Hij stond schuldig aan Gods geboden. Comrie spreekt niet alleen over aanklagen, maar ook over de eis dat de mens die gezondigd heeft de dood moet sterven. Dan komen we terecht in Zondag 4. Als tweede aanklager noemt Comrie het geweten van de mens, onze consciëntie. Door het spreken van ons geweten heeft de zondaar bewustheid van zijn zonden: 'Zijn geweten vliegt hem in het gezicht met een scherp en snijdend verwijt over alles wat hij gedaan heeft, en wordt in hem als een knagende worm. Het verlaat immers als Gods plaatsvervangster de kant van de zondaar en kiest de zijde van God'.

Het is de moeite waard om over deze laatste woorden van Comrie na te denken: Ons geweten 'verlaat' ons en kiest de zijde van God. Daar hebben we de aanleiding voor de ware zielsvernederings en verootmoediging. Ons geweten overtuigt ons dat God rechtvaardig is en mij als zondaar moet verdoemen.

We zullen de volgende keer zien dat in deze weg de zondaar wordt uitgedreven om te vluchten tot de Vrijstad.

(wordt vervolgd)

Kerkelijke vergaderingen

In het kerkelijke leven kennen we meerdere kerkelijke vergaderingen. Er is de kerkenraad en de classis, de particuliere en de generale synode. En wat is ook al weer een roepende kerk?

ds. P. Mulder,
Geldermalsen

De kerkenraad neemt een centrale plaats in binnen het kerkelijke leven. Dit is een van de uitgangspunten van het gereformeerde denken over ordening van het kerkelijke leven. Vanuit Gods Woord is het duidelijk dat de Heere in Zijn gemeente de ambten heeft ingesteld. Immers, in de tijd van het Oude Testament gaf de Heere Zelf priesters, koningen en profeten. Hij leidde door hen het oude bondsvolk. In het Nieuwe Testament heeft de Heere Jezus eerst de apostelen aangesteld tot ambtsdragers. Door hen zijn er in een ordelijke weg ouderlingen en diakenen gekomen. In Éfeze 4 lezen we in die lijn ook van herders en leraars.

De kerkenraad in het centrum

In deze Bijbelse lijn heeft met name Calvijn lijnen ontwikkeld voor een gereformeerd kerkordelijk samenleven. Daarin berust het kerkelijk gezag bij de kerkenraad. De Heere regeert Zijn gemeente door Woord en Geest in deze ambtelijke weg. De prediking van het Woord, de bediening van de sacramenten en de uitoefening van de tucht gebeuren dan ook onder leiding van de kerkenraad.

Voor een gezond kerkelijk leven is het nodig dat een plaatselijke gemeente in gemeenschap leeft met andere gemeenten. Zo is er in een regio een classis. En zo zijn er particuliere (vroeger genoemd: provinciale) synoden. En uiteindelijk is er de generale (landelijke) synode. Samenwerken en een gemeenschap vormen met andere gemeenten is een Bijbelse eis. In het Nieuwe Testament lezen we immers bij herhaling over contacten tussen gemeenten. En de apostelen gaven leiding aan het geheel van gemeenten.

Toch is er een wezenlijk verschil tussen de kerkenraad en de andere kerkelijke vergaderingen (classes en synoden). De kerkenraad bestaat continu. De kerkenraad geeft permanent leiding aan het gemeentelijke leven.

Bij een classis of synode is dat anders. Zo'n kerkelijke vergadering is geen permanent college. Een classis komt slechts bijeen wanneer deze daartoe bijeengeroepen wordt. En de classis bestaat slechts zolang de vergadering duurt. Soms wordt de vergadering verdaagd en vindt een vervolgzitting plaats. Maar als de classis of synode gesloten is, dan houdt deze op te bestaan. Er is pas weer een classis of synode wanneer de roepende kerk deze bijeenroepet.

Er werd gevraagd of het mogelijk is dat iemand contact gehad heeft met de GS of een andere meerdere vergadering. Dit is niet mogelijk. Sinds onze GS op 26 januari 2017 gesloten is, bestaat onze GS niet meer. Mogelijk bedoelt men te zeggen dat men iemand gesproken heeft die toen lid was van de GS.

Terzijde mag wel opgemerkt worden dat de roomse lijn anders is. Daar ligt het accent op de paus en de kerkelijk organen en functionarissen. In die traditie is er sprake van een sterke hiërarchische lijn en gezagsstructuur. De hervormde lijn, die ook binnen de Protestantse Kerk in Nederland geldt, is weer anders. Daar bestaan classis en synode wel permanent. Daar gaat ook een zekere centrale invloed van uit die vooral in zakelijk opzicht de autonomie van de plaatselijke gemeente wel wat beperkt. Tegelijk staat de plaatselijke gemeente wel weer centraal in het praktische kerkelijke leven.

Roepende kerk

Enkele malen kwam de roepende kerk ter sprake. Wat is de roepende kerk?

Wanneer een classis of synode gaat sluiten, dan wordt een gemeente aangevraagd als roepende kerk. Deze gemeente moet de volgende keer de betreffende classis (of synode) samenroepen. Dat wil zeggen dat de roepende kerk tegen die tijd aan de classisgemeenten vraagt of er agendapunten zijn. De agenda wordt samengesteld en aan de classisgemeenten gestuurd met de oproep voor de volgende vergadering op een bepaalde datum. Iedere kerkenraad vaardigt dan twee ambtsdragers af. Dat zijn de predikant en een ouderling of anders twee ouderlingen. Deze afgevaardigden vormen samen de classis. Op vergelijkbare wijze wordt ook een synode samengeroepen door de aangewezen roepende kerk. Onder leiding van de roepende kerk wordt de betreffende meerdere vergadering geopend en wordt het moderamen (het leidinggevende bestuur) gevormd. Vergadering en moderamen houden op te bestaan zodra de vergadering gesloten is. Een moderamen krijgt (meestal) de opdracht enige zaken uit te voeren waartoe de vergadering besloten heeft.

Het kerkelijk gezag berust bij de kerkenraad.

Plannen

P.C. Beeke, Middelburg

Vier jonge vrienden hadden een vrolijk etentje en zouden morgen voor lange tijd afscheid nemen van elkaar. Maar, spraken ze af, over vijftig jaar komen we hier terug. Dan vertellen we onze belevenissen.

De vijftig jaren duurden lang, maar ze leefden allen nog. Op dezelfde plek (het oude huis was verbouwd tot restaurant) zagen ze elkaar weer. En ieder vertelde zoals afgesproken zijn levensverhaal.

De eerste, in legeruniform, begon. 'Ik kwam in het leger. Het lukte om generaal te worden. Ik heb mijn doel bereikt, een prachtbaan! Trots toonde hij zijn medailles. Eer en aanzien in het leger en gewaardeerd door iedereen.

De tweede was succesvol zakenman geworden. 'Ik ben als kleine koopman op de markt begonnen en heb bijzonder veel geluk gehad. Maar ook eerlijk verdiend, door hard werken', zo eindigde zijn verhaal. Een groeiend bedrijf en nu miljonair. De derde vriend was een deftig heer geworden, met gouden bril. 'Om geld en goed geef ik niet, het gaat om wijsheid in het leven. Nu leer ik mijn jonge studenten wat er te koop is in de wereld'. Hij had stapels boeken gelezen en mocht zich professor noemen.

De laatste, gewoon te voet gekomen (de anderen in een luxe slee), begon wat verlegen. Nee, hij was niet geridderd, had geen goud of zilver. 'Na lang zwerven door de wereld heeft God mij ontmoet. Hij opende mijn ogen en ik viel met al mijn schuld aan Zijn voeten. Ik vond een geluk waar ik vijftig jaar geleden nooit

aan dacht. Over die eeuwige schat mag ik nu als predikant 's zondags vertellen. Aan jong en oud'.

Stel dat jij over vijftig jaar nog leeft (dat weet niemand) en dat je jeugdvrienden weerziet. Wat zul jij dan te vertellen hebben? Of ben je dan nog bezig met de 'things to do today'?

vervolgverhaal

15

Palko de kleine evangelist

J.W. van den Berg

© DenHertog

Lesina is een aardige kerel, vriendelijk en onderhoudend. Hij kan uren vertellen over de stad en over de tijd toen hij in het leger was. Maar wat heel vreemd is, met Palko bemoeit hij zich nooit.

Palko heeft zijn bed in een andere hoek van de hut gelegd. Zijn plaatsje naast grootvader is door Lesina ingenomen. Het valt de oude Juriga niet op dat Palko niet zoveel meer babbelt als anders. Als grootvader alleen was geweest, zou hij het wél gemerkt hebben. Maar nu hij Lesina heeft als gezelschap, komt Palko op de tweede plaats.

Drie zondagen achter elkaar is hij met Lesina naar de kerk geweest en pas tegen de avond teruggekomen. Palko heeft dan het eten klaar en ze denken er niet aan

om te vragen wat hij de hele dag gedaan heeft. Palko vertelt niemand iets van zijn geheim.

Elke dag gaat hij een poosje naar de grot en 's zondags is hij er van de morgen tot de avond. Trouw leest hij in het boekje. Hij krijgt liever een standje dat hij te veel tijd besteedt aan het zoeken naar aardbeien en paddenstoelen, dan iets van zijn wonderlijke geheim prijs te geven. Als hij weet waar de weg is, dán pas zal hij alles aan grootvader vertellen en zullen

ze samen naar het land gaan waar de zon niet ondergaat.

Hoe verder Palko leest, hoe minder hij echter denkt aan dat land. Zijn enige verlangen is om meer, steeds meer van de Heere Jezus te weten. Hoe groot is Zijn goedheid, hoe wonderlijk Zijn macht, Zijn kracht. Hij schijnt alles te kunnen, want Hij is de Zoon van God.

Palko begrijpt weinig van wat er gebeurt aan de oever van de Jordaan. Eén ding snapt hij heel goed: de stem uit de hemel is Gods stem.

Boekennieuws

"Volk in verwarring - Reformatie in Nederlandse steden en dorpen"; Enny de Bruijn (red.), uitg. De Banier, Apeldoorn; 318 pag.; € 26,95.

Volk in verwarring - Reformatie in Nederlandse steden en dorpen

'Het verhaal van de Reformatie gaat niet alleen over Luther en Calvijn. De 'nieuwe leer' bereikt in de loop van de zestiende eeuw ook de gewone mensen in de steden en dorpen van de Nederlanden. Sommigen zijn enthousiast, anderen keren zich faliekant tegen alle nieuwlichterij. De een neemt risico's door een verboden boek aan te schaffen of een hagenpreek bij te wonen. De ander wacht liever af hoe de dingen zich gaan ontwikkelen. Maar op den duur staan velen voor praktische keuzes.'

Zo begint "Volk in verwarring", een studie die zichtbaar wil maken hoe veelkleurig de geschiedenis van de Reformatie op plaatselijk niveau is geweest. Die opzet is goed gelukt. Ook de gemiddelde lezer blijft achter met een gevoel van verwarring.

Het boek laat het licht schijnen op plaatsen zoals Amsterdam, Gouda, Kampen, Rijssen, Utrecht en Veenendaal. Ook Zeeland komt aan de beurt. Op 30 juni 1566 vindt in de duinen van Dishoek onder Koudekerke de eerste grote bijeenkomst van calvinisten plaats. De eerste Protestanten zijn te vinden in Middelburg, Zierikzee en Veere. Het is opmerkelijk dat de Reformatie dieper wortel schoot in Zeeland en Holland dan elders.

De verhalen over steden en dorpen worden afgewisseld met bijdragen over verschillende onderwerpen: evangelisch-gezinden, beeldenstorm, vluchtelingen, de gereformeerde staat, eredienst, enz. Dr. Abels schrijft over 'katholieken'. In het artikel "Van parochi-

anen tot lidmaten" toont dr. Van Lieburg aan dat de door de overheid bevorderde 'protestantisering' pas goed op gang komt na 1590, maar dat van een meer mentale 'calvinisering' van de bevolking niet zomaar sprake is. Trouwens, de meeste kerkgangers hebben geen behoefte om lid te worden en aan het Avondmaal deel te nemen.

"Volk in verwarring" is een populairwetenschappelijke uitgave met interessante gegevens, maar het is geen boek waar je warm van wordt. Veel hedendaagse historici durven of willen Gods hand in de geschiedenis niet (meer) aanwijzen. Zo ook de scribenten van dit boek. Zij schetsen alleen fragmenten uit de geschiedenis en beperken zich tot horizontale verbanden. De vraag blijft knellen: is er niet meer te zeggen?

ds. C. Sonneveld, Krabbendijke

"Ware wijsheid - dagboek uit de Spreuken van Salomo"; ds. B.J. van Boven e.a.; uitg. De Banier; Apeldoorn; € 19,90.

Ware wijsheid - dagboek uit de Spreuken van Salomo

Ware wijsheid! Hoe begeerlijk, hoe profijtelijk is ware wijsheid voor een dwaas en onverstandig schepsel. Ware wijsheid is noodzakelijk voor ons allen op reis naar de eeuwigheid, want in dwaze hoogmoed hebben we de wijsheid vaarwel gezegd. We hebben God vaarwel gezegd. Maar diezelfde God is lankmoedig en goedertieren. Hij heeft ons Zijn Woord geschonken en in dat Woord een heel boek over de ware wijsheid. Die Spreuken van Salomo zijn 'om wijsheid en tucht te weten'. 'De HEERE geeft wijsheid; uit Zijn mond komt kennis en verstand'. 'Mijn zoon', zegt Hij, 'merk op Mijn wijsheid; neig uw oor tot Mijn verstand'. Salomo getuigt ten diepste over de opperste Wijsheid, dat is Christus. Hij nodigt en leert: 'De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid, en de wetenschap der heiligen is verstand'.

Over de schatten in dat Spreukenboek is een dagboek verschenen, geschreven door een zestiental knechten, uit wel zes verschillende kerkverbanden, maar verenigd in het aanprijzen van de ware wijsheid. Een ieder op zijn manier, en naar de gave door de Heere verleend, zoekt in deze overdenkingen op eenvoudige wijze aan te geven hoe de ware wijsheid door Gods Geest bevindelijk wordt geleerd in het hart en wat dit uitwerkt in het dagelijkse leven.

Als inleiding schrijft ds. B.J. van Boven: 'Welgelukzalig is de mens die naar Mij hoort, dagelijks wakende aan Mijn poorten, waarne-

mende de posten Mijner deuren', lezen we in Spreuken 8:34. Tot de praktijk van het 'dagelijks waken' kan ook een dagboek bijdragen. Bedenk echter wel dat het 'slechts' een dagboek is, en niet de Bijbel Zelf. Laat daarom nooit de Bijbel gesloten blijven, als dit dagboek gelezen wordt. En lees dan de korte gedeelten van de Schrift die opgegeven zijn het liefst met de kostbare kanttekeningen erbij.

De enige overdenking niet uit de Spreuken genomen, maar die ook niet uit de toon valt, is van ds. J. Roos (Barneveld) voor nieuwjaarsdag. 'Vraagt naar de HEERE en Zijn sterkte, zoekt Zijn aangezicht geduriglijk'. 'Dat is de beste raad die we kunnen geven in deze donkere tijd, en in alle verdriet, kruis en druk. Tevens om Gods volk op te wekken om door geloof en gebed de toevlucht te nemen tot Christus, de Ark van uw sterkte en behoudenis'.

ds. A.H. Verhoef, St. Catharines (Can.)

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Aangenomen:

Naar Terneuzen, ds. J.B. Zippro te Groningen.

Beroepen:

Te Bodegraven, ds. D.W. Tuinier te Waarde;
Te Hilversum, ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
Te Markham (Ontario, Canada),
ds. H.A. van Zetten te Benthuizen.

Bedankt:

Voor Aalburg, ds. A. Schot te Nunspeet;
Voor Drachten,
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
Voor Goudswaard, ds. A. Schot te Nunspeet;
Voor 's-Gravenpolder,
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
Voor 's-Gravenzande,
ds. G. Clements te Gouda;
Voor Kampen,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
Voor Kruiningen,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;
Voor Lelystad, ds. G.J. Baan te Vlissingen;
Voor Nijkerk, ds. G. Heijkamp te Enkhuizen;
Voor Ridderkerk, ds. A. Schot te Nunspeet;
Voor Rilland-Bath,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
Voor Sint Annaland,
ds. G. van Manen te Elspeet;
Voor Wolphaartsdijk,
ds. P. Mulder te Tricht-Geldermalsen;
Voor Zwijndrecht,
ds. E. Hakvoort te Norwich
(Ontario, Canada).

PASTORIEZORGEN

Drie emerituspredikanten

Van zijn zoon vernamen we dat onze emeritus predikant te Moerkapelle, **ds. H. Paul** (89), inmiddels voor de derde keer in korte tijd in het ziekenhuis moest worden opgenomen. Hij is tussendoor twee keer kort thuis geweest. Maar vanwege de aanhoudende koorts was opname opnieuw noodzakelijk. Begrijpelijk dat dit alles onze broeder zeer verzwakt heeft. Tot hiertoe mocht hij gezien zijn leeftijd zo vitaal zijn en eenmaal per zondag de gemeenten naar de lust van zijn hart dienen. We hopen van harte dat er door

Gods zorg en zegen een keer ten goede mag komen en dat hij spoedig in zijn eigen woning de krachten mag vernieuwen. Zoals Jesaja (40:31) het uitdrukt: 'Maar die de HEERE verwachten zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden, zij zullen lopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden.'

Dit wensen we ook van harte toe aan **ds. J.S. van der Net** (76), die donderdag 5 april gelukkig weer huiswaarts mocht keren. U begrijpt dat na weken in het ziekenhuis verkeer te hebben, waarvan 10 dagen op de IC-afdeling, zijn krachten gering zijn. Maar we zijn verblijd dat hij weer bij zijn vrouw in Houten mag zijn. Gods trouw moge verder naar lichaam en ziel blijken!

Vrijdag 6 april mocht ook **ds. J. Schipper** (71) tot onze blijdschap het ziekenhuis verlaten. Wat is er veel gebeurd in korte tijd! Maar de Heere heeft tot hiertoe over hem gewaakt. Hij verkeert de meeste tijd in de woning van zijn dochter en schoonzoon in Scherpenzeel. Vanwege zijn grote zwakte vragen zijn kinderen nadrukkelijk om eventueel bezoek eerst bij hen te melden. Hun e-mailadres is: stufkenm@kliksafe.nl

v. A.

BEVESTIGING EN INTREDE

DS. J. VAN LAAR

Met blijdschap delen wij u mede dat ds. J. van Laar op woensdag 25 april als herder en leraar aan onze gemeente zal worden verbonden. De bevestigingsdienst begint om 14.00 uur en zal geleid worden door onze consulent, ds. G. Beens. De intrededienst begint om 19.00 uur. Beide diensten zullen gehouden worden in het kerkgebouw de Hoeksteen van de Gereformeerde Gemeente in Nederland, Vellerselaan 1. Tevens willen wij van deze gelegenheid gebruik maken om onze hartelijk dank uit te spreken aan (emeritus) predikanten en studenten, die vele malen een zondag en ook in de week onze gemeente hebben gediend.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente van Barneveld-Zuid.

UITZENDDIENST FAM. DEKKER

Op dinsdag 24 april vindt de uitzending plaats van Cristian en Annelien Dekker en hun drie kinderen. Cristian is door ZGG benoemd als evangelist in Ecuador. De uitzending wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Middeburg-Zuid. Deze dienst wordt geleid door ds. S. Maljaars. Ds. W. Harinck hoopt als deputaat de uitzending te verrichten. Aanvang 19.00 uur.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS GOES 24 JANUARI 2018

Ds. A.J. de Waard opent als consulent van de roepende kerk van Nisse op de gebruikelijke wijze de vergadering. De volgende zaken worden gememoreerd:

Van de Gereformeerde Gemeente van Goes zijn de volgende oud-ambtsdragers overleden:

A. Remijn, op 24 mei 2017, in de leeftijd van 85 jaar. Hij diende van 1963 tot 1976 in het ambt van diaken;
K. Roggeveen, op 12 november 2017, in de leeftijd van 84 jaar. Hij diende in de periode 1983 tot 2006, eerst acht maanden in het ambt van diaken en daarna als ouderling;
T. Lemstra, op 17 december 2017, in de leeftijd van 79 jaar. Hij diende van februari 1974 tot juli 1983 in het ambt van ouderling.

Een tweetal ambtsdragers mocht een ambtsjubileum herdenken:

- J.J. Vos was 3 januari 30 jaar ambtsdrager in Krabbendijke. Eerst diende hij 1 jaar als diaken, daarna 29 jaar als ouderling;
- A. van Stee was op 1 januari 30 jaar diaken in Yerseke.

Afscheid wordt genomen van ouderling L.J. Goud te Yerseke, die 15 jaar als quaestor gediend heeft en nu wegens zijn gevorderde leeftijd deze taak wil beëindigen.

Als zijn opvolger wordt ouderling M. Blankenstijn van Kortgene verkozen. Ook wordt als scriba-secundus gekozen die geen deel gaat uitmaken van het moderamen, maar als stand-by voor de scriba zal fungeren, ouderling P. van Wijhe uit Rilland. Het moderamen wordt nu als volgt samen-

gesteld: ds. D.W. Tuinier, preses, ds. C. Sonnevelt, assessor, ds. A.J. de Waard, assessor, oud. M. Blankenstijn, quaestor en oud. P. van Vijven, scriba.

Evangelist A. van Setten doet verslag van de voortgang van de werkzaamheden op de evangelisatiepost in Merksem. Hij spitst zijn verslag toe op de verschillende soorten bezoekers. Met degenen waarmee hij nog maar korte tijd contact heeft, doet hij zeer eenvoudige Bijbelstudie. Voor bezoekers die al enkele jaren komen, doet hij 's zondagsmiddags een 'catechismusuurtje'. Ook de leden van de Gereformeerde Gemeenten die de post 's zondags bezoeken, kunnen hieraan deelnemen.

Naast dit werk doet hij markt- en straatwerk, maar ook verzorgt hij een Bijbelleesuurtje in een buurthuis. Ten slotte biedt hij gemeenten aan de helpende hand te bieden bij het opzetten van activiteiten om buitenkerkelijken met Gods Woord in aanraking te brengen. Ook vraagt hij om voorbede voor hem en de kleine akker in Merksem. De preses dankt broeder Van Setten voor zijn verslag en zegt dat het werk dat gedaan wordt, naar Gods eigen toezegging, niet zonder vrucht zal zijn.

Bij de bespreking van het jaarrapport over 2017 van de Raad van Toezicht van Sirjon vraagt ouderling Velthove aandacht voor de passage waarin opgeroepen wordt om vanwege het toenemende personeelstekort in de zorg onze jongeren te stimuleren een beroep in deze sector te kiezen. Verder vraagt een predikant-afgevaardigde om het reanimatiebeleid voor ambtsdragers functioneel te maken, zoals dit voor de medewerkers van Sirjon ook gebeurd is. Bij de bespreking van de begroting voor 2018 en de resultaten tot en met het derde kwartaal

van 2017 van de Classicale Evangelisatiecommissie (CEC) wordt opgemerkt dat er een tekort dreigt over 2017. Een lid van de CEC zegt dat tot nu toe ieder jaar de meeste inkomsten in het laatste kwartaal ontvangen werden.

De kerkenraad van Goes heeft een voorstel ingediend betreffende de Algemene verordening gegevensbescherming die 25 mei 2018 van kracht wordt. Meegedeeld wordt dat het Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening binnenkort met informatie hierover komt.

Als afgevaardigden naar de Particuliere Synode van 12 april 2018 worden gekozen: de predikanten: C. Sonnevelt, D.W. Tuinier, A.J. de Waard en D. de Wit en de ouderlingen: J.A. Bliet, M. Blankenstijn, L.J. Goud en P. van Vijven.

De preses merkt op dat er in de verslagen van de kerkvisitaties verblijdende zaken te lezen zijn, maar ook zaken die soms grote zorgen geven. Ds. De Wit noemt in dit verband de zorg in Waarde over het 'overdopen'. De ouderling-afgevaardigde van Nieuwdorp vindt het ingrijpend dat er zo dikwijls geklaagd wordt over weinig doorbrekend werk, maar waar brengt ons dat nu en wat doen we ermee?

Een predikant-afgevaardigde wijst erop dat het oude volk vroeger zei: Vraag maar veel om ontdekkend licht. Helaas ontbreekt het daar zo aan in onze tijd. Wordt nog beleefd waar we vandaan komen? Verstaan we nog dat we een goddeloze zijn en als een vijand met God verzoend moeten worden? Is er kennis mogen komen van het ontzaglijke wonder dat Christus voor zo een in de bres is gaan staan?

Algemeen wordt onderschreven dat hier de haper ligt. De Heere geve dat het werkelijk nood voor ambtsdragers en gemeenteleden mag worden.

“

DE LIEFDE TOT GOD WORDT HET EERSTE OF GROTE GEBOD GENOEMD OMDAT DIE LIEFDE DE FONTEIN IS VAN ALLE ANDERE GEBODEN. 'UW NAASTE LIEFHEBBEN ALS UZELF' WORDT HET TWEDE GEBOD GENOEMD, OMDAT HET DE INHOUD VAN DE TWEDE TAFEL VAN DE WET BEVAT.

ZACHARIAS URSINUS

De bespreking van een ingediend appel door een lid van een van de classisgemeenten vindt plaats in aanwezigheid van alleen ambtsdragers. Ditzelfde geldt de bespreking van rapporten betreffende appelzaken.

Het punt betreffende de bijdrage van de gemeenten aan de classis wordt besproken. Een afgevaardigde vraagt aandacht voor de aanhoudende stijging van het bedrag per lid en dooplid dat afgedragen moet worden. De voormalige quaestor licht toe waarom dit noodzakelijk is. De vergadering gaat akkoord met een bijdrage van € 4,60 per lid en dooplid.

Ouderling B. van Damme van de roepende kerk eindigt de vergadering op de gebruikelijke wijze.

P. van Vijven, scriba

Berichten

BEWUST GEZIN ZEELAND

Vrijdag 20 april organiseert Bewust Gezin Zeeland een thema-avond rondom media en opvoeding. Centraal staat het thema 'Verbinding'. Met wie staan onze kinderen in verbinding? Met wie staan wij in verbinding? En welke invloed heeft dat op ons? Student H.J.

Agteresch zal het thema vanuit Bijbels perspectief belichten. F. Visscher, kinderneuroloog in het Admiraal De Ruyterziekenhuis met locaties in Goes, gaat in op de invloed van sociale media op het brein. Forumdiscussie om vragen te beantwoorden. Locatie: gebouw van Calvin College, Klein

Frankrijk 19, Goes. Aanvang 19.30 uur. Collecte ter bestrijding van de onkosten.

JAARVERGADERING HELPENDE HANDEN, AFD. TWENTE

De afd. Twente van Helpende Handen houdt

haar jaarvergadering op donderdag 12 april, aanvang 19.45 uur, in DVO De Molenhoek, Butaanstraat 20 te Rijssen. Na een kort huis-houdelijk gedeelte zal het thema 'Seksualiteit en verstandelijke beperking' behandeld worden door mevr. Jansen, orthopedagoog bij Praktijk Fides.

ROMMELMARKT TE OOLTGENSPLAAT (GEWIJZIGD BERICHT)

Rommelmarkt op zaterdag 14 april, van 9.00-14.00 uur, in en rond het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Ooltgensplaat. De snuffelschuur Alles wisselt is dan ook geopend. Collecte t.b.v. aflossing kerkbouwschuld.

ZENDINGSMARKT TE HOGE HEXEL

Verkoping die georganiseerd wordt door de Zendingscommissie Gereformeerde Gemeente te Wierden, op zaterdag 28 april in en rond het Kulturhus Hoge Hexel, Nieuwe Schoolweg 5, Hoge Hexel. Opening om 9.45 uur. Verkoping van 10.00-13.30 uur. De opbrengst is t.b.v. ZGG en Evangelisatie.

EVANGELISATIEAVOND TE MIDDELHARNIS

Evangelisatieavond op vrijdag 20 april,

aanvang 19.30 uur, in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Middelharnis. Evangelist H.J. van den Boogaart hoopt iets te vertellen en te laten zien over het evangelisatiewerk. Collecte t.b.v. het evangelisatiewerk.

ZANGAVONDEN

Nunspeet

Oranjezangavond die georganiseerd wordt door het Deputaatschap voor Israël op zaterdag 21 april, aanvang 19.30 uur, in de Dorpskerk van Nunspeet, m.m.v. het jong gemengd koor Laudate Deum uit Apeldoorn, het kinderkoor Kinderklanken uit Nunspeet en verschillende instrumentalisten.

Scherpenisse

Psalmzangavond (met bovenstem) op zaterdag 21 april, aanvang 19.30, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Scherpenisse. Opening, meditatie en sluiting door ds. E. Bakker. Pieter Heykoop, orgel. Collecte t.b.v. Jeugdbondactie Geloofwaardig onderwijs.

STADSWANDELING DELFT

Wandeling door de stad Delft op zaterdagmorgen 28 april, 19 mei en 30 juni en op vrijdagavond 11 mei en 20 juli. Start:

kerk Gereformeerde Gemeente te Delft. Opbrengst (vrijwillige bijdrage) is t.b.v. het zendingswerk. Groepen op afspraak. Voor informatie en aanmelding: mevr. J. Ridderhof, e-mail: janinevanpoortvliet@gmail.com of tel. 06-51544397.

“

GOD HEEFT HET JUK VAN ZONDIGE MENSEN AAN DE HALS VAN JEZUS GEHANGEN, OPDAT ZIJ DOOR ZIJN BANDEN ONTBONDEN Zouden worden.

MATTHEW HENRY

Kerkdiensten

ZONDAG 15 APRIL 2018

Aalburg 17.00 uur ds. B. van der Heiden; Aalst 14.30 uur ds. F. Mulder; Alblasserdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 18.00 uur ds. A. Schreuder; Barendrecht 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Berkenwoude 15.00 uur ds. W. Harinck; Bodegraven 10.00 uur ds. J. Driessen en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 18.30 uur ds. W. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Den Haag-Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Deventer 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K.

Boeder; Doetinchem 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. A. Schreuder; Dordrecht 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Drachten 19.00 uur ds. J.B. Zippro; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Elspeet 11.30 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuzen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 17.30 uur ds. A.P. Baaijens; Enter 15.00 uur ds. J. van Laar; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 18.00 uur stud. H.J. Agteresch; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenzande 16.30 uur ds. J. Driessen; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. D. de Wit; Hoogvliet 19.00 uur ds. H. Brons; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 15.30 uur ds.

W.A. Zondag; Kampen 19.00 uur ds. M. Joosse; Kapelle-Biezeling 10.00 en 15.30 uur stud. H.J. Agteresch; Katwijk aan Zee 10.00 en 17.00 uur ds. C.J. Meeuse; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 16.30 uur ds. C. Harinck; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Kruiningen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. M. Blok; Leiderdorp 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Lelystad 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 16.00 uur ds. H. van der Heiden; Meeuwen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. E. Bakker; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. C. Harinck en 15.30 uur ds. A.J. de Waard; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 19.00 uur

ds. A. Schot; Nieuwerkerk 16.30 uur ds. D.W. Tuinier; Nijkerk 14.30 uur ds. G. van Manen; Nisse 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.00 uur ds. S. Maljaars; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 14.30 uur ds. G. Pater; Oostkapelle 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Oostvoorne 18.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oude-Tonge 19.00 uur ds. M.H. Schot; Poederoijen 19.00 uur ds. B. Labee; Poortugaal 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Poortvliet 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Ridderkerk-Slikkerveer 15.00 uur (H.D.) ds. J. van Rijswijk; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder (zie Rotterdam-Centrum); Rotterdam-Centrum 16.00 uur ds. J.S. van der Net; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. A. Verschuure; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. W. Silfhout; Scherpenzeel 15.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Sint Philipsland 18.30 uur ds. A.J. Gunst; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 15.30 uur ds. P. Mulder; Spijkenisse 10.00 en 15.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. A.P. Baaijens; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Utrecht 12.30 uur ds. W.A. Zondag; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. M. Karens; Werkendam 15.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Wierden 15.00 uur ds. S.W. Janse; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C. Sonneveld; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 18.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Zwolle 19.00 uur ds. H. van der Heiden.

DINSDAG 17 APRIL 2018

Amsterdam 19.30 uur ds. A. Schot; Delft 19.30 uur ds. D. de Wit; Dinteloord 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Dirksland 19.30 uur ds. K. Boeder; Naaldwijk 19.45 uur ds. J. Schipper; Nijkerk 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Oud-Beijerland 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Uddel 19.30 uur ds. G. Beens.

WOENSDAG 18 APRIL 2018

Aalst 19.30 uur ds. M. Karens; Amersfoort

19.30 uur ds. W. Visscher; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Emmeloord 14.15 uur (huw.bev.) ds. P.G. Heijkamp; Gouda 19.30 uur (voor de zending) ds. W. Mouw; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur (bidstond) ds. M.H. Schot; Hilversum 19.45 uur ds. C. van Krimpen; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. M. Joosse; Kortgene 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 19.30 uur ds. K. Boeder; Nieuwer ter Aa 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Opperdoes 19.30 uur ds. W. Silfhout; Rhenen 19.30 uur ds. F. Mulder; Rijssen-West 19.30 uur (afscheidsdienst) ds. J. van Laar; Scherpenisse 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Soest 19.30 uur ds. G. van Manen.

DONDERDAG 19 APRIL 2018

Alblasserdam 19.30 uur ds. C. Hogchem; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. C. Sonneveld; Ede 14.00 uur (huw. bev.) ds. M. Joosse; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Hoofddorp 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Mijdrecht 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. W.J. Karels; Oostvoorne 19.30 uur ds. E. Bakker;

Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. G. van Manen; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Pater; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. P. Mulder; Waardenburg 19.30 uur (GBS-dienst) ds. B.J. van Boven; Zwolle 19.30 uur ds. A.T. Huijser.

VRIJDAG 20 APRIL 2018

Ede 13.30 uur (huw.bev.) ds. M. Joosse; Genemuiden 13.30 uur (huw.bev.) ds. C. Hogchem; Kootwijkerbroek 14.00 uur (huw. bev.) ds. G. Beens; Lisse 14.30 uur (huw.bev.) ds. G.J.N. Moens.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 15 APRIL 2018

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 17.00 uur evang. G. Baan; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur leesdienst; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Want wij weten dat, zo ons aardse huis dezese tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in de hemelen.

2 Kor. 5:1

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Goudswaard kennis genomen van het overlijden van

Jan Fiere

in de leeftijd van 77 jaar.

Van 1986 tot 2011 heeft hij in het ambt van diaken onze gemeente in alle liefde en getrouwheid met de hem geschonken gaven mogen dienen.

De Heere ondersteune zijn vrouw, kinderen, kleinkinderen en de verdere familie in dit grote verlies en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad: T.C. van Kralingen, preses
A.C. Visser, scriba

Goudswaard, 31 maart 2018

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Te huur: vakantieverblijf gelegen tussen Elburg en Kampen voor 2 pers.+ klein kind. Foto's op aanv. Tel. 06-44857660

Zuna bij Rijssen: nog tot 31 aug. i.v.m. overname van ons park t.h. **6-8 pers. vak. woningen.** Mooie fiets- en wandelmogelijkheden. Tel. 0548-512790 of kijk op www.vakantieoordholsappel.nl

VLOERENSHOWROOM AAN HUIS
DeVloerenkoning.nl Waarom zou u meer betalen? Maak een afspraak met Arie: 06-19557166

Te huur: LUXE CHALET 6 pers. camping BERGZICHT (Ommen).
V.a. € 199,- p.wk. Info: 0612710892 / chaletommen@gmail.com

Nunspeet: T.H. mooi chalet op loopafstand v.h. Veluwemeer. Op park met **zondagsrust. Animatieteam v.d. kinderen.** Tel. 06.20.999.516.
www.nunspeetvakantie.nl
Meivakantie + Pinksteren ook nog vrij!

Vakantie vieren in Yerseke en omgeving?
www.bluegreenholiday.nl

W werkmetailent.nl
LEERLING KEUKENMONTEURS DB KEUKENGROEP - HEEL NL
PERSONEELSADVISEUR ST. ONTMOETING - HOUTEN
SCHOOLLEIDER SPECIALE SCHOLEN KAPELLE
2 LEERKR. KLEUTERB. DS. KOELMANSCHOOL - GORINCHEM
VERKOOPADVISEURS CAPASBED - HEEL NEDERLAND
MARKETING & COMM. TALENT ATELIER 3 - SCHERPENZEEL

Zeeuwse Voorjaarsverkoop t.b.v. De Schutse Gehandicaptenzorg
U bent van harte welkom op D.V. zaterdag 21 april van 10.00 - 16.00 uur in het veilinggebouw aan de Veerdijkseweg 6 te Scherpenisse.

Te huur: **vakantiewoning** gelegen in **natuurgebied nabij 's-Gravenpolder.**
Tel: 0113-649363

T.h. Frankrijk vakantiehuizen tot 8 pers., caravan 4 pers., B&B, zwembad, nl-kerkdiensten. www.evenfransleven.nl

Op vakantie naar Canada? Kijk op **www.CanadianHolidayRentals.ca** voor **accommodaties en autoverhuur.**

Per direct gezocht: voor 4 uur p/w in Barneveld, nette zelfstandige huish. hulp. Voorkeur do.ochtend, evt. vr.ochtend. l.v.m. lichamelijke beperking ook in schoolvakanties.
Tel. 06-16015576

ISRAËLREIS 11-20 juni D.V.
Gids Ruth van Wijk uit Israël Slechts € 1575!! Bel 0626612150

Te huur voor vakantie: onze vrijstaande woning in Uddel.
Liefst ouder echtpaar. Periode week 30, 31 en 32. Interesse? Voor informatie bel 06 57244267.

Te huur: 2-3 pers. vakantiehuisje, Valkseweg 8 te **Barneveld.**
Tel. 0342-412663.

ZEELAND - 6.pers.bung.
Strand 800m. Zeer rustig. Prachtige fiets- en wandelomgeving!
www.karensrecreatie.nl
T. 033 2771884

ECM **dialogoog**

Schrijf u in voor de vervangingspool!

Bent u leerkracht, onderwijsassistent of gepensioneerd leerkracht?

En wilt u flexibel werken, passend bij uw situatie? De vervangingspool van ECM dialogoog zoekt invallers! Voor zowel kortdurende als langdurende invalperiodes.
Kijk op www.ecmdialogobv.nl/invaller of bel 0525-661697 voor meer info en aanmelden!

● EDUCATIE ● COACHING ● MANAGEMENT

JUNKER JÖRG, VAREND HOTEL 4 ★★★★★ LUXE

NIEUW 9-DAAGSE ELBE CRUISE
door het land van Luther, van Wittenberg naar Dresden

VERTREK 11 OKT.

REISLEIDERSECHTPAAR DS. C.J. EN MEVROUW MEEUSE

Na 10 jaar is Amicitia er weer in geslaagd een Elbe Cruise te organiseren. Een 9-daagse vaarvakantie door het land van Luther. Deze reis beginnen we met een uitgebreid bezoek aan de Lutherstad Wittenberg. Al varend komt Torgau in zicht, de plaats waar Luther zijn vrouw Catharina von Bora met haar gezin naar toevluchtte. In Meissen maakt u kennis met het bekende porselein. Van veraf domineert de dom van Meissen met zijn markante torens. In het historische centrum van Dresden waant u zich in één groot openlucht museum met prachtige paleizen van de Keurvorsten en schitterende kerken. Prachtig natuurschoon beleeft u in de Saksische Schweiz met z'n heuvelachtig landschap met grillige rotsen. Vanaf Königstein heeft u een schitterend panorama op het Elbedal. Gaat u met ons mee op de 9-daagse vaarvakantie?

50 JAAR AMICITIA TOT €700 JUBILEUM VOORDEEL

VAN € 1798,- NU V.A. € 1098,-

VRAAG DE SPECIALE FOLDER AAN!
BEL 078-684 53 53 OF VIA WWW.AMICITIA.NL

AMICITIA

Huize Rehoboth

Kootwijkerbroek

- ✓ 16 ruime appartementen van 61 tot 85 m²
- ✓ Huurprijs vanaf ca. € 700,- per maand
- ✓ Uitgaande van de Ger. Gem. van Kootwijkerbroek

www.huizerehoboth.nl

Wonen in het Veluwe Kootwijkerbroek?

Bel 06 20 40 42 42 (Henk van Ee)
of bekijk de beschikbare
appartementen op
www.huizerehoboth.nl

Oplevering:
Juli 2018

Investeren in Huize Rehoboth?

Investeer tegen een aantrekkelijk rendement. Vul het formulier op de website in voor meer informatie of bel

Informatie: Jan Heijboer,
06 207 37 242

HUIZER
Friese witjes
Cementtegels – Zelliges

Op zoek naar
vloer- en wand
tegels?

Uitgebreide keuze aan kleuren, vormen
en patronen!

Maak vrijblijvend een afspraak!

www.huizerwitjes.nl

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster

Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Vakantiewoning **Haus Irmgard**
Geschikt voor groepen tot 30 pers.
Duitsland, Hunsrück.
0049 (0)1733912483
www.hausirmgard.nl

Boekhandel

De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

OOSTENRIJK, vanaf €495,- huurt u
een **stacaravan op gezinscamping**.
Recreatieteam, kerkdiensten, zon,
water en bergen. Info: 055-3030083
www.es-vakanties.nl

**Kwartaalblad Zendingsbode van
Spaanse Evangelische Zending (SEZ)**
nu vergroot, vernieuwd en nóg kleurrijker!
Kernartikel nummer 1:
"ONDERWIJS op Cuba". Vraag dit nummer
aan als gratis proefnummer via
sez@kliksafe.nl of 0184 611 607.

**Te huur in Kootwijkerbroek; een ruime
vrijstaande woning** met 5 slaapkamers
voor max. een jaar. Tel. 06-53405696.

**Vakantiebungalow te huur in
Rijssen-Holtten**, voor 6 pers. Bos,
heide, grasveld. Tel. 0622600529
of vakantiehuisjeholten.com

**Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl**

Zorgmiddelen nodig?

Sta-op fauteuil, loophulpmiddelen
drempelaanpassing of een traplift
Verkoop-Verhuur-Onderhoud-Reparatie
Service aan huis

Van der Stelt

Zorgmiddelen en Homeservice
Bel 06-36437801

WAT TE DOEN BIJ EEN STERFGEVAL?

cbj

**CHRISTELIJKE
BEGRAFENISONDERNEMING
JANSSEN**

Kijk voor onze tarieven en wilsbeschikking
op onze website cbjanssen.nl.

Apeldoorn
055 204 1003

Nunspeet
0341 209 001

Rijssen
0548 209 011

De Waterkamer 50, 7325HW Apeldoorn info@cbjanssen.nl www.cbjanssen.nl

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

De Verrassing
Bungalowpark
Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl

psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

Psychologenpraktijk Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD • angst • burn-out • depressie • faalangst • fobie • gedragsproblemen • identiteitsproblemen • lichamelijke spanningsklachten • negatief zelfbeeld • onzekerheid • opvoedingsproblemen • paniek • psoriasis • PDD-NOS • relatieproblemen • slaapproblemen • somberheid • spanning • stress • syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20
www.boekhandelvanderboom.nl

Brand- en inbraakbeveiliging
Telecommunicatie
Airconditioning
CV-onderhoud
Ventilatie
Elektra
Loofdeur

AKTIE bv

Koeling in uw Kerk(gebouw)
Voor elk probleem? Bel AKTIE
Tel: 010-4517471
CO2 metingen
Advies en installatieburo
Voor een vrijblijvende offerte
aktie@kliksafe.nl

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus Eminent
Domus Monarke
Cantilena enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

Stolk orgels

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbendijke Nederhemert Nrd. Papendrecht

www.stolkorgels.nl

HUIB RUIJGROK
ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

Juridisch advies en administratieve en praktische hulp bij:

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- bewind en executele

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

HARKES
Begravenissen

Voorofscheweg 15a
2771 MA Boskoop
harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Dringende oproep voor reformatorisch onderwijs in Canada

De Calvin Christian School, verbonden aan de Ger. Gem. van Zuid-Alberta, Canada, heeft verschillende onderwijsvacatures voor het schooljaar 2018-2019. Om de continuïteit van het reformatorisch onderwijs aan onze kinderen te waarborgen, hebben deze vacatures een dringend karakter.

We verwelkomen graag sollicitaties van bekwame, veelzijdige en toegewijde leraren voor elk niveau/leeftijd, die ook een liefde voor de waarheid hebben die in overeenstemming is met de godzaligheid. Meer informatie over de CCS is te vinden op **lesgevenincanada.nl**. Mocht de Heere uw hart overbuigen om te solliciteren, stuur dan een begeleidende brief met uw C.V. naar **office@ccschool.ca**

Calvin Christian School
Coalhurst, Alberta

Voor meer informatie over de vacatures, beschikbare immigratiehulp of sollicitatieprocedure, kunt u contact opnemen met de directeur Marc Slingerland:

001-403-381-3030
marc.slingerland@ccschool.ca

begrafenisverzorging Den Hollander

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

🏠 Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen
☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl
🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Ambtskleding Kostuums en shirts op maat

Klamars
FASHION

's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
Voor openingstijden zie website.

**Advies aan huis mogelijk
Maak vrijblijvend een afspraak!**

Begrafenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen

Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

H. de Jongh
D.D.E. Melieste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54
Waardeburch
0418 - 65 20 39
Werkendam
0183 - 70 10 17
Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland
0184 - 68 38 38

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Woudenberg/Scherpenzeel. Te huur op
mini-camping "Klein Oudenhorst":
10-persoons vakantiehuise (rolstoel-
toegankelijk), sta-caravans en
kampeerplaatsen.
Tel: 0343-481558 / 064002322
www.kleinoudenhorst.nl

Begrafenisonderneming
Treur

Kroostweg 22
3704 ED Zeist
030 692 42 58
06 573 156 89
info@begrafenisondernemingtreur.nl
www.begrafenisondernemingtreur.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatorisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

sinds 1973

VAN MANEN

meesterlijke interieurs

kerkbanken | kerkstoelen | kansels
bankstoffering | doopvonts | lessenaars
collectezakken | liturgieborden
www.meesterlijke-interieurs.nl

Tegels... als geen ander

Ook bij Kroon
TEGELOUTLET
veel keuze, vanaf
€ 3,95 / m²

Vloertegels en wandtegels
Meer dan duizend soorten
Vakkundig advies en gelid
Vloerverwarming
Altijd scherpe prijzen

KROON

VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-5773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblisserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aangele-
verd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aan-
sprakelijkheid betreffende de inhoud van
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

En hij was malende

In een dagboek las ik bij de uitdrukking 'en hij was malende in het gevangenhuis'; dat Simson 'meel' moest malen. Nu herinner ik me van het catechetisch onderwijs (rond 1942) dat we 'malende' moesten verstaan als 'van verstand beroofd' of 'gek'...

Malende

Deze uitdrukking, die we lezen in Richteren 16 vers 21, moeten we daar toch écht lezen als slavenwerk! De richter Simson kwam in het gevangenhuis van Gaza om koren te malen. Als we zorgvuldig Schrift met Schrift vergelijken, komen we terecht bij Klaagliederen 5 vers 13. Daar lezen we: 'Zij hebben de jongelingen weggenomen om te malen, en de jongens struikelen onder het hout'. Jeremia schrijft hier over het vijandige Babel dat het tweestammenrijk Juda overspoelt. Onder de gruweldaden van het Babylonische rijk staat ook dit vers. De kanttekening (27) bij dat 'malen', verwijst bij de tekstverwijzingen onder meer naar Simson: 'Dat is, dat zij malen zouden, niet in windmolens of watermolens, gelijk men nu doet, maar met handmolens, of met het koren in grote mortieren te stampen. Dit was een zware arbeid, dien de slaven plachten te doen. Zie Ex. 11:5. Richt. 16:21. Jes. 47:2'. De Filistijnen hebben eeuwen daarvoor Simson hetzelfde vernederende werk laten verrichten. Een ander 'bewijs' dat we hier echt aan het malen (van tarwekorrels) moeten denken, is dat dit woord 'malende' slechts twee keer voor komt in de Bijbel. Naast

Richteren 16 vers 21 lezen we het ook in Deuteronomium 9 vers 21: 'Maar uw zonde, het kalf dat gij hadt gemaakt, nam ik en verbrandde het met vuur en stampde het, malende het wel, totdat het verdund werd tot stof; en zijn stof wierp ik in de beek die van de berg afvliet'. Het hebreeuwse woord wijst ook hier op 'fijnmaken'.

We kunnen ons de 'oude' catechisatieles wel voorstellen als we denken aan de geschiedenis van David. Ook in die zin gebruiken we nog wel het woord 'malende'. We lezen van David in 1 Samuël 21 vers 13: 'Daarom veranderde hij zijn gelaat voor hun ogen en hij maakte zichzelf gek onder hun handen; en hij bekrabbelde de deuren der poort en hij liet zijn zever in zijn baard aflopen'. Maar in die richting moeten we bij Simson niet denken. Met het gevaar om het nog ingewikkelder te maken, in de psalmberijming van 1737 zingen we in Psalm 19 en 139 over 'af te malen'. De Bijbel met uitleg geeft onder beide berijmde psalmen aan dat het daar gaat om 'te schilderen'.

Meel

Onze oudere vraagsteller schreef nog dat de uitdrukking 'meel malen' in het genoemde dagboek ook niet klopt. Meel is immers al gemalen? Graag willen we er echter op wijzen dat het in de Bijbel een uitdrukking is voor het verwerken van korrels tot meel. We vinden het in Jesaja 47 vers 2a: 'Neem de molen en maal meel'. Opmerkelijk genoeg wijst de kanttekening in de laatste verwijstekst wéér naar Simson: 'Dat is, sla de hand aan de handmolen. Met deze woorden dreigt en voorzegt de Heere de Babyloniërs dat zij de lijfeigen knechten en maagden der Perzen worden zouden, moetende de zware arbeid doen van het malen van het koren met handmolens. Zie Ex. 11:5. Richt. 16:21'.

Ten slotte, de Heere beware ons voor de zonden van Simson waardoor hij terecht kwam in het gevangenhuis. Hij schenke ons dat ware geloof waardoor we zijn naam toch vinden in de galerij van geloofshelden in Hebrëen 11 vers 32 en 33: 'En wat zal ik nog meer zeggen? Want de tijd zal mij ontbreken, zou ik verhalen van Gideon, en Barak, en Simson, en Jeftha, en David, en Samuël, en de profeten; welke door het geloof koninkrijken hebben overwonnen, gerechtigheid geoefend, de beloftenissen verkregen, de muilen der leeuwen toegestopt.'

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.

